

Statuer i Odense set gennem postkort

Carsten Fladmose Madsen

Selv om Odense er en gammel by og har fostret flere både kendte og betydningsfulde borgere er det sparsomt, hvad der findes af statuer i byen. Denne artikel beskriver de kendte statuer i Odense, idet andre skulpturer, kunstneriske såvel som buster og mindesmærker, kun sporadisk og ikke fuldstændigt nævnes. Ligeledes er omtalen af personer portrætteret ved statuer også bevidst kortfattet og kun lige tilstrækkelig til at kunne beskrive personerne. Fælles for statuerne i Odense er, at de alle gennem tiden er vist på postkort ligesom en stor del af de skulpturer og andre mindesmærker, som ikke omtales i denne artikel, er vist på postkort.

Den historisk ældste person i Odense, som er hædret med en statue, er Knud den Hellige, mens den mest kendte person hædret med en statue nok er H. C. Andersen. Dertil findes yderligere to konger på statuer samt to personer kendt for deres forretningsmæssige respektive politiske bedrifter. Alle de beskrevne statuer var oprindeligt placeret tæt på hinanden i byens midte, men flere af statuerne har gennem årene skiftet placering i byens rum. Dette kan give anledning til forvirring, når man betragter statuerne på postkort, men samtidig kan netop dette forhold være med til at tidsbestemme de samme postkort.

Postkort visende Odense Byvåben med Knud den Hellige.

Knud den Hellige

Knud den Hellige regerede i Danmark fra 1080 til 1086. Knud var med på flere vikingetogter til England inden han efter sin broder Harald Héns død i 1080 blev konge. Knud planlagde i 1085 et nyt angreb mod England, da han på flugt fra en oprørshær, ledet af sin egen broder Oluf (senere Oluf Hunger), søgte ly i Albani Kirke, en gammel trækirke i Odense. Her blev Knud i 1086 overmandet og dræbt. Danmark var da et kristent og katolsk land og i 1101 blev Knud som den første dansker kanoniseret og gjort til helgen. En helgen var en person, som kunne udrette mirakler og som efter sin død stod nær ved Gud og derfor var at betragte som Hellig. Knud fik i eftertiden fik tilnavnet den Hellige.

Ud over at Knud den Hellige er afbilledet i Odenses byvåben blev der i 1953 rejst en statue af Knud. Statuen var en gave fra Fynsk Disconto Kasse i anledning af dennes 100-års jubilæum (1946). Statuen er udført i bronze af billedhuggeren Einar Utzon-Frank og bærer indskriften: Knud sattes dette minde, den Knud, der her blev dræbt, Danmarks konge 1080 – 1086, myrdet modtog han martyrkronen, Knud den Hellige. Statuen, som viser kongen med sit sværd, blev rejst på stedet for den gamle trækirke, hvor Knud blev dræbt. Statuen står nær Odenses domkirke, Sct. Knuds Kirke, indviet 1499, og ved siden af den tilbygning til Odense Rådhus, som blev færdiggjort 1955. Statuen står fortsat på denne plads.

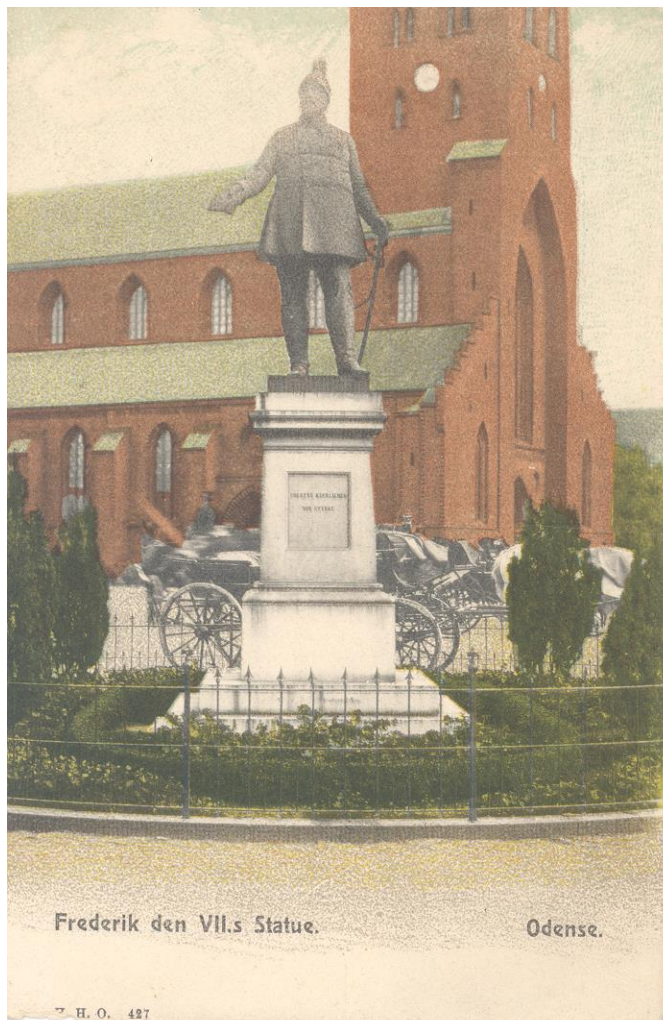

*Postkort visende Knud den Hellige ved siden af Odense Rådhus
skuende hen mod den nye (indviet 1908) Sct. Albani Kirke.*

Frederik den Syvende

Frederik den Syvende var konge af Danmark fra 1848 til 1863. Han er nok mest kendt for at han opgav enevælden og indførte folkestyre ved sin underskrivelse af Grundloven den 5. juni 1849. Inden Frederik blev konge, havde han siden 1839 været guvernør over Fyn og boede på Odense Slot.

Statuen, som viser Frederik den Syvende med sin højre hånd række Grundloven ud til folket, er Odenses ældste statue og blev rejst i 1868 den 5. juni. Statuen er skabt af billedhuggeren Herman Vilhelm Bissen og er udført i bronze. Desværre nåede H. V. Bissen ikke selv at se sin statue rejst, da han døde få måneder inden afsløringen. Statuen var

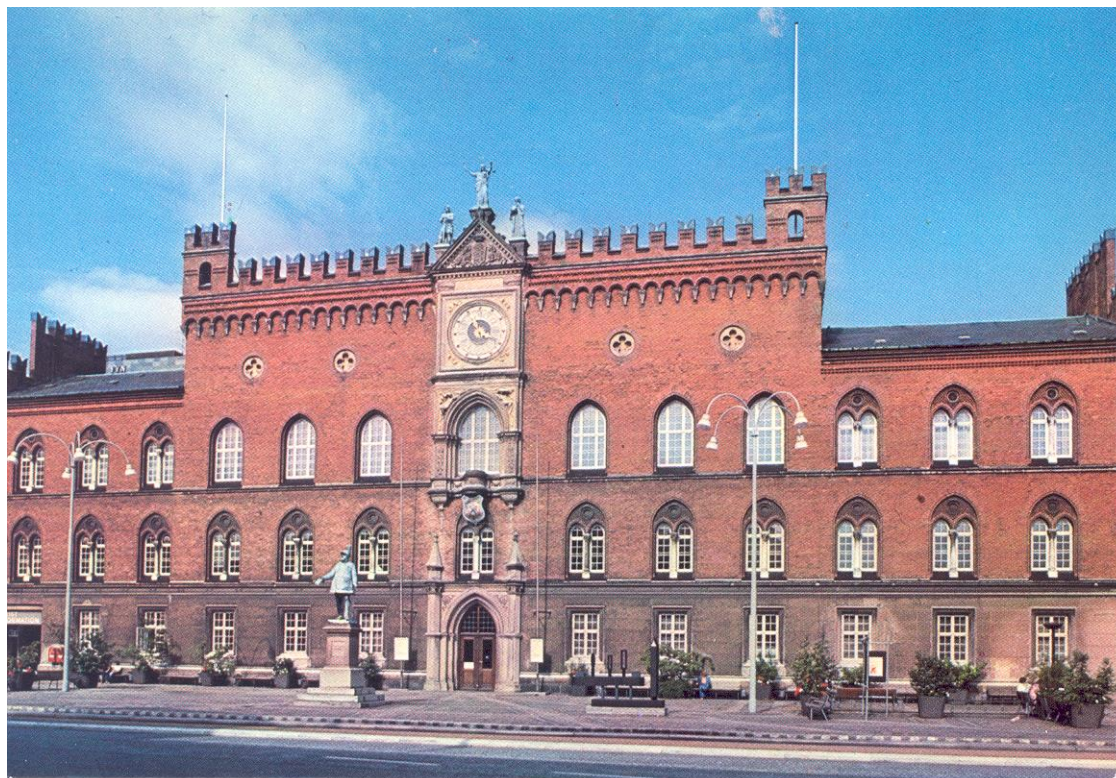

Postkort visende Frederik den Syvende foran Odense Rådhus (rådhuset er placeret til venstre for statuen og ses derfor ikke) og med Sct. Knuds Kirke som baggrund.

bekostet ved en privat indsamling og et tilskud fra kommunen. Statuen blev rejst på Flakhaven på pladsen foran Odense Rådhus og var omgivet af jerngitter og bevoksning. Siden blev gitter og bevoksning fjernet og i 1987 blev statuen i forbindelse med en omlægning af pladsen foran rådhuset flyttet til Kongens Have foran Odense Slot. Kongen kom således tilbage til sin tidligere residens.

Foto (2021) visende Frederik den Syvende foran Odense Slot.

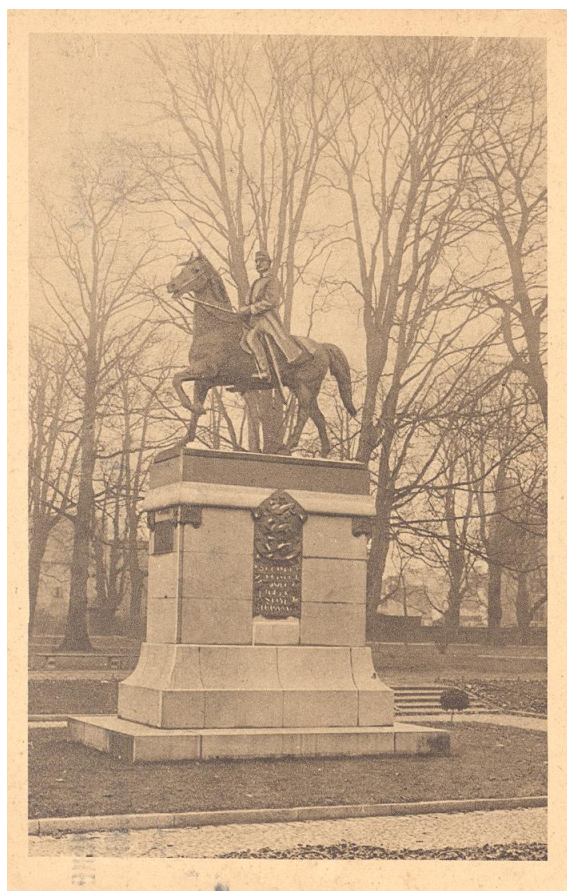

Postkort visende pladsen foran Odense Rådhus før og efter at statuen af Frederik den Syvende blev flyttet.

Christian den Niende

Christian den Niende var konge af Danmark fra 1863 til 1906. Han kom fra en anden gren i det danske kongehus og han blev konge, da Frederik den Syvende ved sin død var uden arvinger. Under pres fra befolkningen måtte Christian den Niende i 1863 underskrive forfatningen om Slesvigs indlemmelse i Danmark, hvilket i 1864 førte til Anden Slesvigske Krig, som endte med tabet af Slesvig og Holsten.

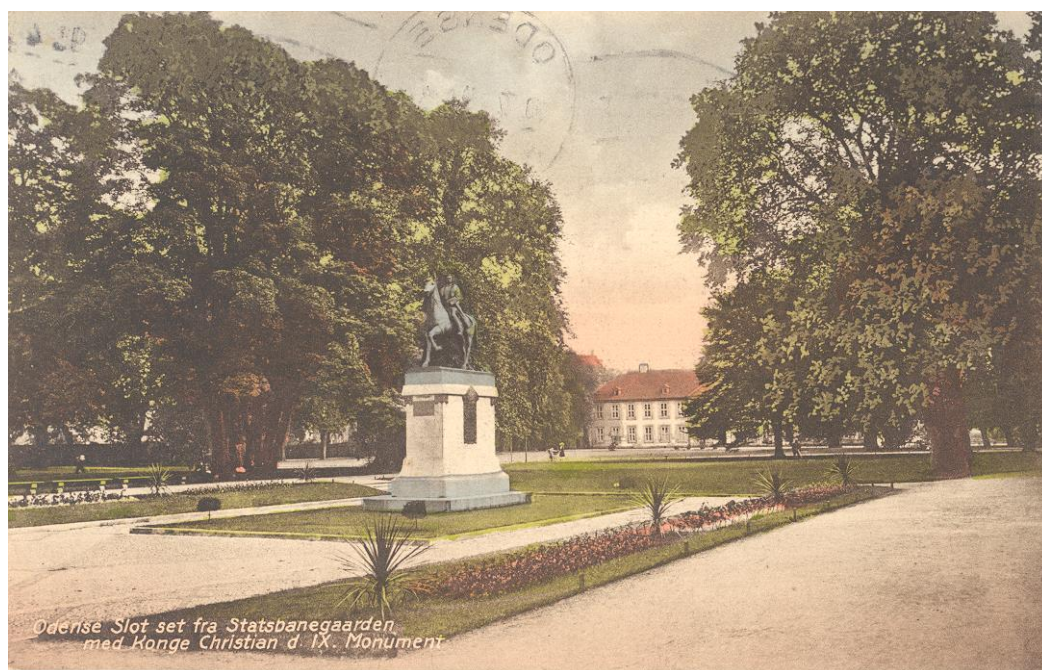
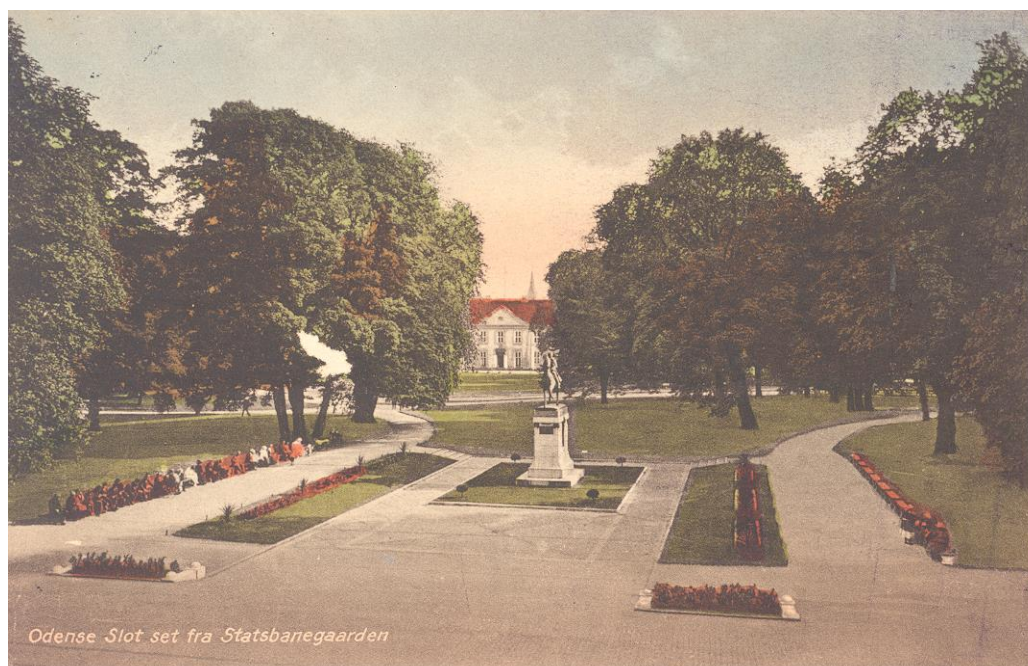
Dette til trods var Christian den Niende populær blandt befolkningen og efter hans død fremkom der i flere danske byer ønsker om statuer af den døde konge og således også i Odense. På initiativ af byrådsmedlem, købmand og grosserer J. L. Christensen blev der kort tid efter kongens død oprettet en komite med henblik på gennem en privat indsamling at rejse en statue, en rytterstatue, af Christian den Niende til hest. Indsamlingen gik godt i starten, men nåede først sit mål da anonyme borgere gav 10.500 kroner. Det samlede beløb ved indsamlingen nåede herved tæt på de 35.000 kroner, som var målet og en lokal billedhugger Aksel Hansen kunne nu udforme en statue i bronze. Statuen blev afsløret den 10. oktober 1912 ved indgangen til Kongens Have mellem den gamle banegård og Odense Slot. Mange forandringer såvel omkring banegårdene og Kongens Have til trods står statuen fortsat på denne samme plads og lever op til håbet fra grosserer J. L. Christensen, da han overrakte statuen til Odense Kommune, at "dette monument må blive skærmet og bevaret til de seneste tider".

Postkort visende rytterstatuen af Christian den Niende.

Postkort visende Christian den Niende til hest, som tager imod gæster fra Statsbanegaarden indviet 1914.

Postkort visende rytterstatuen af Christian den Niende med dens placering i Kongens Have.

H. C. Andersen

H. C. Andersen (1805 – 1875) er for mange nok den mest kendte og mest berømte borger, som Odense har fostret. Det er derfor nærmest uundgåeligt, at der i Odense må være en statue af denne store eventyrdigter.

Før sin død var H. C. Andersen i 1867 gjort til æresborger i Odense og allerede i 1877, to år efter digterens død, var der et ønske fra Odense Byråd om at få opsat et mindesmærke for H.C. Andersen. Billedhuggeren Louis Hasselriis, som i øvrigt var elev af H. V. Bissen, fremkom i december 1877 med

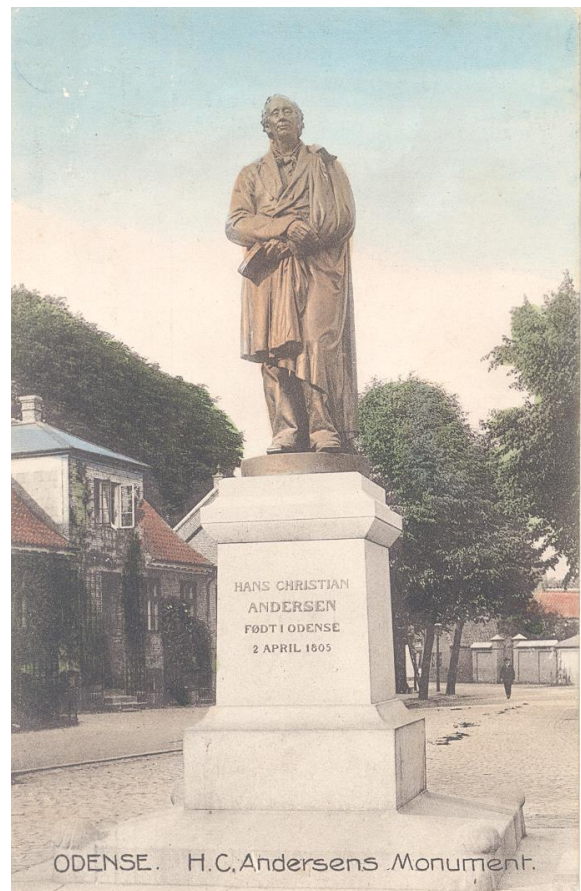
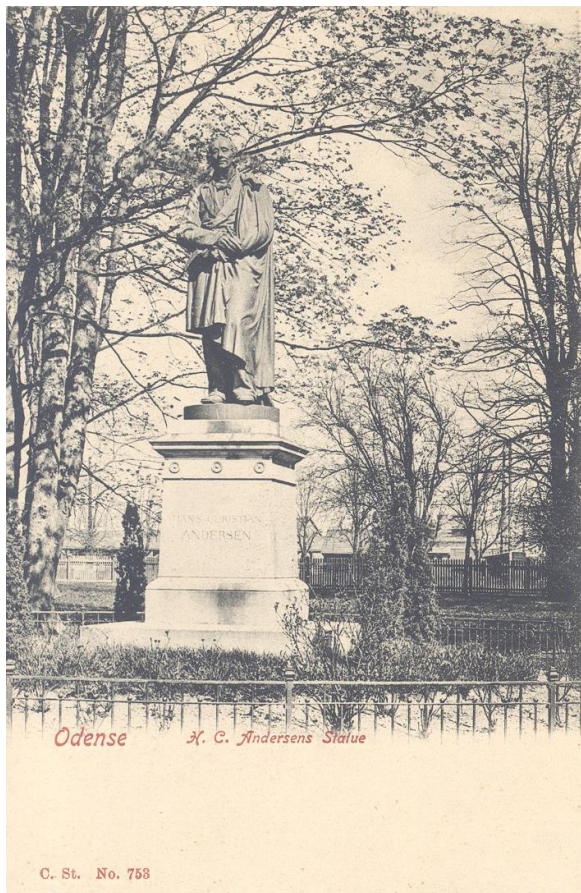

Postkort visende Fakkeltoget til Odense Bys æresborger 6. december 1867, malet af Niels Larsen-Stevns.

en skitse til et mindesmærke, som imidlertid viste sig at være for ambitiøst og et nyt og reduceret projekt fremkom i 1880. En privat indsamling, som blandt andet indbefattede at borgerne i Odense kunne give ti øre månedligt, indtil der var tilstrækkelig kapital, og et beløb fra Odense Kommune tilvejebragte de 20.000 kr., som statuen kostede.

Statuen blev udført i bronze af Louis Hasselriis og den blev udstillet i København i 1887 inden den blev afsløret i Odense den 19. juni 1888. Byrådet i Odense havde da knap fundet en plads til statuen og den blev opstillet i Kongens Have, hvor der på dette tidspunkt kun var begrænset adgang til haven for offentligheden. For at statuen bedre kunne betragtes blev den i 1905, den 2. april på 100-året for H. C. Andersens fødsel, flyttet til Gråbrødre Plads.

I 1941 vedtog Odense byråd en plan om ændringer af området ved Rådhuset og Domkirken, hvilket også omfattede etableringen af en offentlig park i Odense Centrum ved navn H.C. Andersen-haven eller Eventyrhaven og i 1949 blev statuen af H. C. Andersen flyttet dertil.

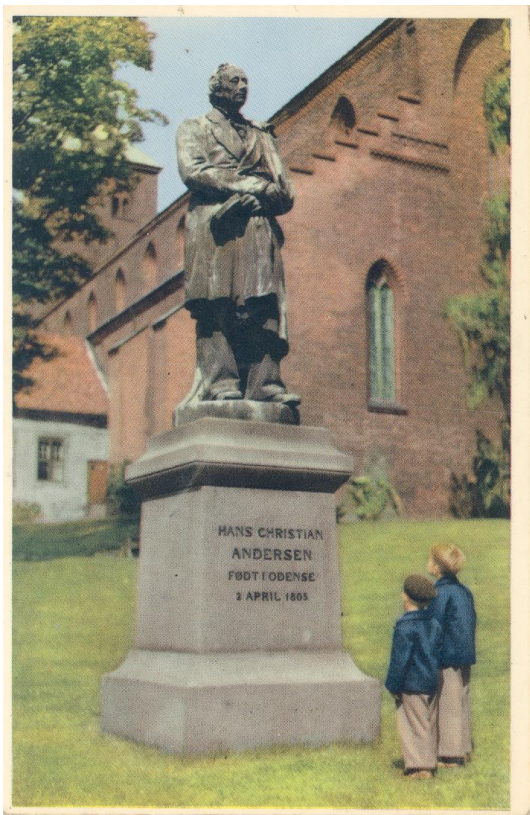
Postkort visende statuen af H. C. Andersen opstillet i Kongens Have og opstillet på Graabrødre Plads.

Postkort visende statuen af H. C. Andersen opstillet på Graabrødre Plads mellem Graabrødre Kloster (ses ikke) og den gamle latinscole (bag statuen) og senere postkontor i Odense.

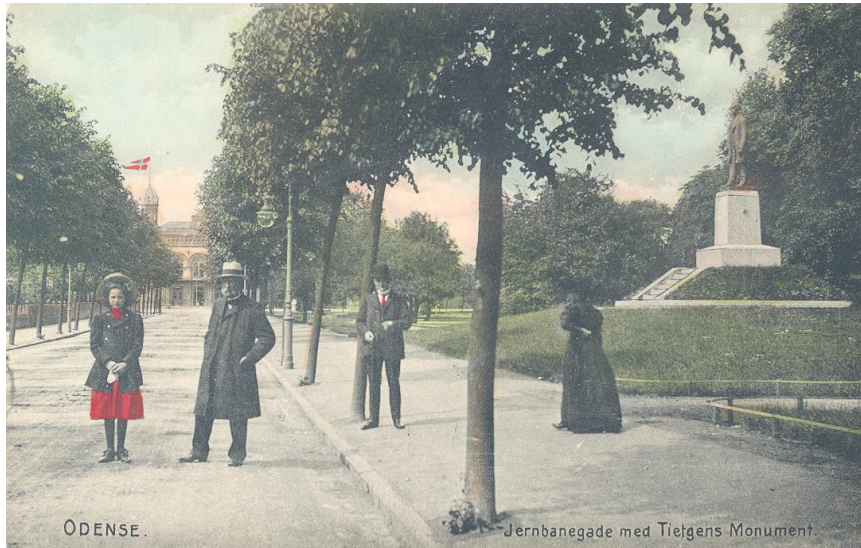
Postkort visende Eventyrhaven fra 1949 anlagt i haven til den tidligere Læseforenings bygning og bag Sct. Knuds Kirke. I midten ses statuen af H. C. Andersen.

Postkort visende statuen af H. C. Andersen i Eventyrhaven, næsten som stod han og læste op af sine eventyr.

C. F. Tietgen

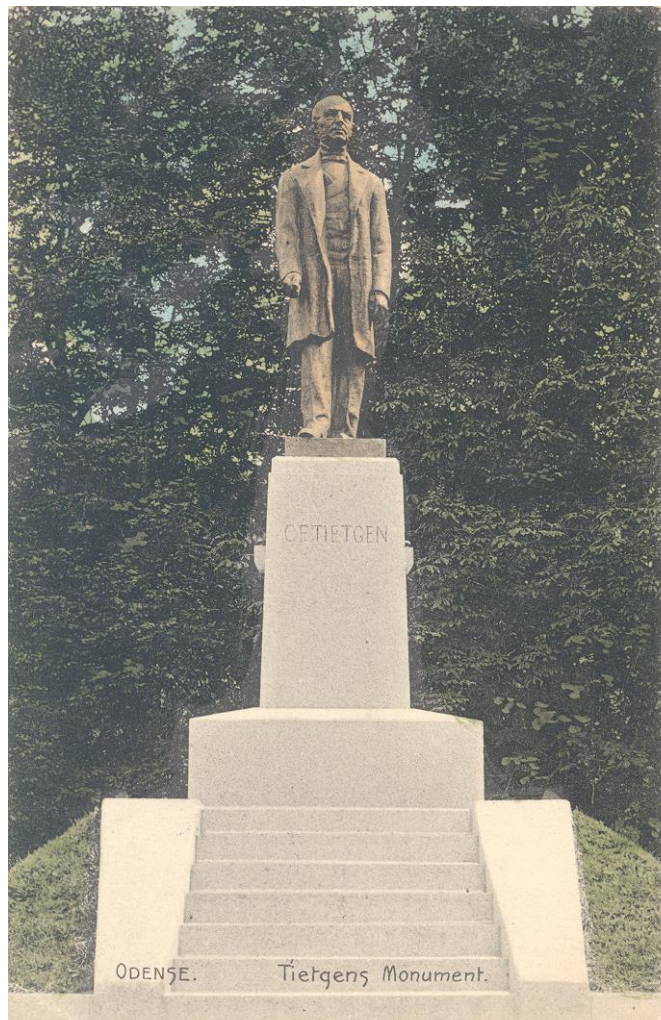
Carl Frederik Tietgen (1829-1901) var født i Odense og blev en kendt dansk finansmand med initiativ til og involvering i et utal af danske virksomheder, hvor mange af disse fortsat består. Det vil føre for vidt at nævne mere end blot nogle af disse virksomheder: Københavns Sporvei-Selskab, Det Forenede Dampskibs-Selskab, Københavns Telefon-Selskab, Det Store Nordiske Telegraf-Selskab, Burmeister & Wain, Svitzers Bjergningsentreprise, De Danske Sukkerfabrikker, De Danske Spritfabrikker, Tuborgs Bryggerier og De Forenede Bryggerier samt Privatbanken. Derudover var Tietgen ude i landet involveret i dannelsen og udbygningen af en række lokale havne og jernbaneselskaber og virksomheder og han var i det hele taget nok den person, som har betydet mest for udviklingen af det erhvervsliv, som vi har haft i Danmark gennem mere end hundrede år. C. F. Tietgen blev ridder af Dannebrog 1871 og 1888 udnævnt til gehejmeetatsråd som en af Kongens tætte rådgivere. C. F. Tietgen døde i København og efter hans død dannedes en Komité for Erhvervelse af Statue af Geheimeråd Tietgen, som med tilskud fra Odense Kommune fik opført en statue.

Postkort visende C. F. Tietgen i Kongens Have skuende over mod Odense Katedralskole (ses ikke) beliggende på den modsatte side af Jernbanegade.

Statuen i bronze var udført af billedhuggeren Viggo Hieronimus Jarl og blev afsløret den 15. oktober 1908 i Kongens Have i Odense på en forhøjning ved den nyligt åbnede Jernbanegade og med front over imod Odense Katedralskole. Ved en sammenlægning i 1954 af Odenses tre handelsskoler fik den nye skole navnet Tietgenskolen og

ved en udvidelse af skolen blev en helt ny bygning taget i brug i Bolbro i udkanten af Odense i 1971, hvortil statuen af Tietgen blev flyttet.

Postkort visende statuen af C. F. Tietgen i Kongens Have.

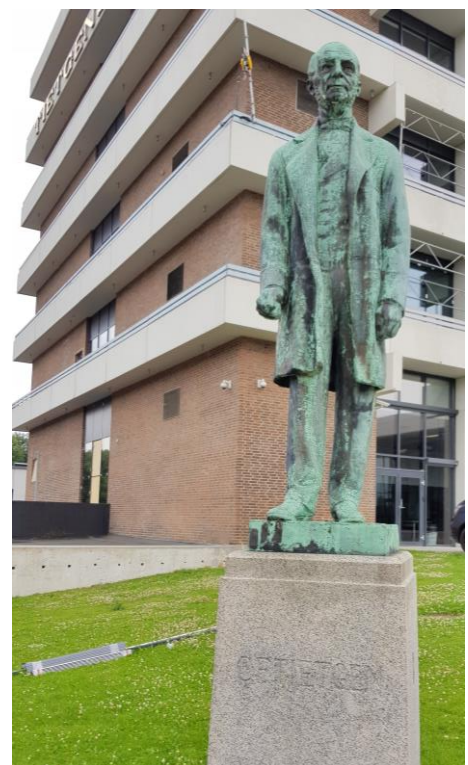

Foto (2021) visende statuen af C. F. Tietgen på pladsen ved Tietgenskolens afdeling i Bolbro.

J. Christmas Møller

John Christmas Møller (1894 – 1948) var født og døde i København. Han var fra 1920 til 1941 folketingsmand i Odense Amtskreds (Kerteminde-kredsen) valgt for Det Konservative Folkeparti, hvor han var leder af partiet mellem 1928 og 1939. Christmas Møller havde sine faste meninger, som ikke altid lå op ad flertallet i det konservative parti og specielt var han kritisk overfor landets handling under den tyske besættelse. Han var minister i den nationale samlingsregering dannet efter besættelsen og i 1942 rejste han til London, hvor han som oplæser på nyhedsudsendelserne til Danmark blev kendt som en dansk politiker, som var gået til åben modstand mod nazismen. I et samarbejde med socialister og kommunister var han med til at starte modstandsbladet Frit Danmark og han blev udenrigsminister i befrielsesregeringen i maj 1945. Christmas Møllers politiske venstredrejning førte til hans endelige brud med Det Konservative Folkeparti som han meldte sig ud af i 1947. Christmas Møller døde i 1948 og i samme år dannedes Christmas Møllers Mindefond, som den 29. august 1951 i Kongens Have i Odense, på hjørnet af Jernbanegade og Østre Stationsvej, kunne præsentere en bronzestatue udført af billedhuggeren Jørgen Gudmundsen-Holmgren. Statuen viser Christmas Møller stående urokkelig som en klippe ganske som i sit politiske virke. Den 6. maj 2009 blev statuen flyttet til Ansgar Anlæg hvor i forvejen et andet mindesmærke for besættelsestidens ofre er at finde og som nabo til den daværende kaserne.

Postkort visende statuen af J. Christmas Møller i Kongens Have.

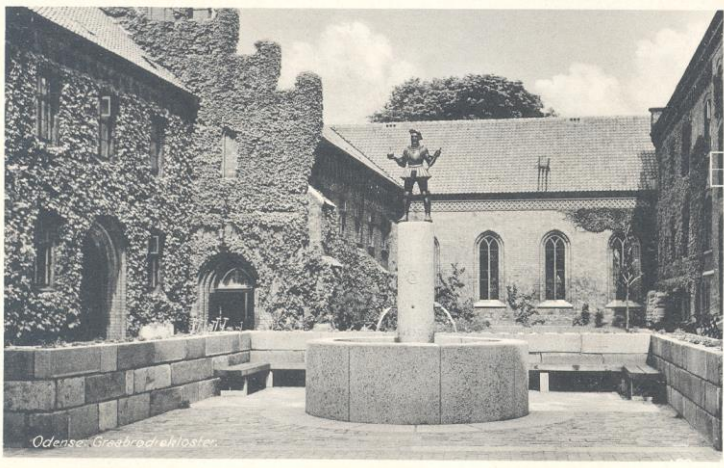

Foto (2021) visende statuen af J. Christmas Møller i Ansgar Anlæg.

Tilføjelse til beskrivelsen af statuer i Odense

Som nævnt i indledningen omhandler denne artikel alene de seks regulære statuer, der findes i Odense. En enkelt undtagelse herfra skal dog gøres i form af en ministatue af Kong Christian den Tredje.

Ministatuen, som var bekostet af Sparekassen Fyn, blev udført af billedhuggeren Erik Cohrt i bronze og blev rejst i 1939 i gården til Gråbrødre Kloster. Anledningen var 400 året for at klosteret ved et brev fra Christian den Tredie skulle være "et meenigt Hospital og Syge-Huus i Vort Land Fyen" og derved blev en del af plejen af syge og fattige.

Postkort visende mini-statuen af Christian den Tredie opstillet i gården til Gråbrødre Kloster ud mod Jernbanegade.

Litteratur

Jacobsen HH. Statuer og skulpturer i Odense. Skandinavisk Bogforlag. 1971.

www.visithcandersen.dk 2021.

www.hcandersen-homepage.dk 2021.

www.odenseleksikon.wordpress.com 2021.